

Lekcja 2

Co Ci się należy, kiedy płacisz składki

- ✓ System ubezpieczeń społecznych
- ✓ Praca zarobkowa a ubezpieczenia
- ✓ Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego
- ✓ Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego

Na stronie [zus.pl/edukacja](https://www.zus.pl/edukacja)
w zakładce [Szkoły ponadpodstawowe] → [Materiały do pobrania]
są odniesienia do podstawy programowej, scenariusz lekcji 2,
a także formy pracy, metody, techniki i środki dydaktyczne.

Praca zarobkowa a ubezpieczenia

3

Ubezpieczenie	Umowa o dzieło	Umowa zlecenia z uczniami i studentami (do skończenia przez nich 26 lat)	Umowa zlecenia	Umowa o pracę	Działalność gospodarcza
Emerytalne	☐	☐	☒	☒	☒
Rentowe	☐	☐	☒	☒	☒
Chorobowe	☐	☐	☐	☒	☐
Wypadkowe	☐	☐	☒	☒	☒
Zdrowotne	☐	☐	☒	☒	☒

Ubezpieczenie obowiązkowe   Ubezpieczenie dobrowolne   Brak ubezpieczenia

Powyższe zasady ubezpieczeń obowiązują, gdy umowa lub prowadzenie działalności jest jedynym źródłem zarobków.

Tabela przedstawia zasady płacenia składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umowy o dzieło, umowy zlecenia, umowy o pracę i z prowadzonej działalności gospodarczej. Zakładamy, że osoba ubezpieczona ma tylko jeden tytuł do ubezpieczeń, np. wykonuje tylko umowę zlecenia.

Jeśli będziesz pracować na podstawie **umowy o pracę**, to zawsze będziesz podlegać obowiązkowo wszystkim ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Twój pracodawca będzie płacił za Ciebie wszystkie składki na te ubezpieczenia.

Jeśli w czasie nauki w szkole ponadpodstawowej lub studiów (do ukończenia 26 lat) będziesz wykonywać pracę na podstawie **umowy zlecenia**, to zleceniodawca nie będzie płacił za Ciebie żadnych składek. Jeśli nie będziesz się już uczyć albo będziesz, ale skończysz 26 lat, to od umowy zlecenia obowiązkowe będą dla Ciebie ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne. Tylko ubezpieczenie chorobowe będzie dobrowolne.

Jeśli **umowa o dzieło** będzie dla Ciebie jedynym źródłem przychodu, to nie będziesz z tej umowy podlegać ubezpieczeniom społecznym ani ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Od zasady, że od umowy o dzieło czy zlecenia zawartej w czasie nauki (do ukończenia 26 lat) nie trzeba płacić żadnych składek, jest wyjątek. Jeśli taką umowę podpiszesz z własnym pracodawcą, to od umowy o dzieło i zlecenia będzie on musiał płacić wszystkie składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Jeśli będziesz prowadzić **działalność gospodarczą**, to będziesz obowiązkowo objęty ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi, wypadkowym i zdrowotnym. Tylko ubezpieczenie chorobowe będzie dobrowolne. Będziesz mógł skorzystać z ulg w płaceniu składek na ubezpieczenia społeczne, które omówimy w lekcji 4.

Lekcja 2

Stopy procentowe składek i zasady ich finansowania

4

Ubezpieczenie	Stopa procentowa składki	Zasady finansowania składek od umowy o pracę i umowy zlecenia		Zasady finansowania składek przez osobę, która prowadzi działalność gospodarczą
		ze środków pracodawcy, zleceniodawcy	ze środków pracownika, zleceniobiorcy	
Emerytalne	19,52%	9,76%	9,76%	wszystkie składki w całości z własnych środków
Rentowe	8%	6,5%	1,5%	
Chorobowe	2,45%	-	w całości	
Wypadkowe	jest zróżnicowana	w całości	-	
Zdrowotne	9% albo 4,9% dla przedsiębiorców opodatkowanych wyłącznie podatkiem liniowym	-	w całości	

Lekcja 2

Stopa procentowa **składki na ubezpieczenie wypadkowe** jest zróżnicowana. Ustala ją na rok (od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku) sam płatnik albo robi to ZUS.

Jeśli płatnik przekaze informację o danych do ustalenia składki wypadkowej (ZUS IWA) za trzy ostatnie lata, to ZUS ustali mu stopę procentową składki wypadkowej. Zawiadomienie o wysokości stopy procentowej otrzyma w formie elektronicznej na swoje konto na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) ZUS.

Jeśli płatnik składek sam ustala stopę procentową składki wypadkowej, to zależy ona od tego, czy podlega on wpisowi do rejestru REGON oraz ile osób zgłasza do ubezpieczenia wypadkowego.

Na przykład dla płatnika składek, który zgłasza do ubezpieczenia wypadkowego maksymalnie 9 ubezpieczonych i nie podlega wpisowi do rejestru REGON, stopa procentowa składki wypadkowej wynosi 50% najwyższej stopy procentowej dla grup działalności (czyli 1,67% w roku składkowym, który trwa od 1 kwietnia 2022 r. do 31 marca 2023 r.).

Więcej na temat składek opłacanych przez osoby prowadzące działalność gospodarczą przeczytasz w lekcji 4.

Lekcje z ZUS

Zasiłek chorobowy

otrzymasz zamiast pensji, gdy będziesz chorować i korzystać ze zwolnienia lekarskiego

6

Maksymalny okres wypłaty zasiłku chorobowego wynosi:

- ✓ **182 dni;**
- ✓ **270 dni** – jeśli Twoja niezdolność do pracy wystąpi w czasie ciąży albo będzie spowodowana gruźlicą;
- ✓ **91 dni** – jeżeli Twoja niezdolność do pracy wystąpi po ustaniu ubezpieczenia (nie dotyczy to:
  - niezdolności do pracy z powodu poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz zabiegowi ich pobrania;
  - niezdolności do pracy spowodowanej gruźlicą;
  - niezdolności do pracy w czasie ciąży).

Lekcja 2

Jeśli będziesz pracownikiem, to w razie choroby otrzymasz przed zasiłkiem chorobowym **wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy** (na podstawie Kodeksu pracy) finansowane przez pracodawcę. Prawo do takiego wynagrodzenia przed zasiłkiem będziesz mieć także wtedy, gdy będziesz wykonywać pracę nakładczą (chałupniczą) albo odbywać służbę zastępczą.

Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy możesz otrzymać łącznie za 33 dni w ciągu roku kalendarzowego, a jeśli ukończysz 50 rok życia – łącznie za 14 dni. Krótszy okres wypłaty wynagrodzenia za czas choroby (14 dni) dotyczy pracowników w wieku powyżej 50 lat, którzy chorują w następnych latach po osiągnięciu tego wieku.

Okres 33 albo 14 dni niezdolności do pracy ustalasz, sumując poszczególne okresy niezdolności do pracy w roku kalendarzowym, nawet jeśli:

- ✓ występują między nimi przerwy;
- ✓ byłeś w danym roku kalendarzowym zatrudniony u więcej niż jednego pracodawcy.

Jeśli będziesz pracownikiem, chałupnikiem albo będziesz odbywać służbę zastępczą, **prawo do zasiłku chorobowego** będziesz mógł nabyć od 34 albo 15 dnia niezdolności do pracy w roku kalendarzowym.

Lekcje z ZUS

Zasiłek chorobowy wynosi:

7

- ✓ **80% pensji** (średniej z 12 miesięcy);
- ✓ **100% pensji** (średniej z 12 miesięcy), jeśli Twoja niezdolność do pracy będzie spowodowana m.in. wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy albo wystąpi w czasie ciąży.

Lekcja 2

Jeśli pracodawca zatrudnia powyżej 20 osób, to wypłaca im zasiłki, a następnie rozlicza się z ZUS. W pozostałych przypadkach zasiłki wypłaca ZUS.

Otrzymasz zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego w wysokości 100% pensji również wtedy, gdy będziesz niezdolny do pracy, ponieważ poddałeś się:

- ✓ niezbędnym badaniom lekarskim dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów;
- ✓ zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów.

ZUS wypłaca zasiłki:

- ✓ ubezpieczonym, których płatnicy składek zgłaszają do ubezpieczenia chorobowego maksymalnie 20 osób;
- ✓ ubezpieczonym, którzy prowadzą działalność pozarolniczą, i osobom z nimi współpracującym;
- ✓ ubezpieczonym duchownym;
- ✓ osobom, które są uprawnione do zasiłków za okres po ustaniu ubezpieczenia, np. po rozwiązaniu umowy o pracę;
- ✓ ubezpieczonym, którzy podlegają ubezpieczeniu chorobowemu w Polsce z tytułu zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego.

Płatnik (pracodawca) wypłaca zasiłek, jeśli zgłasza do ubezpieczenia chorobowego ponad 20 osób. Liczbę ubezpieczonych, która decyduje o tym, kto wypłaca zasiłki, płatnik ustala na rok kalendarzowy. Bierze pod uwagę liczbę osób zgłoszonych do ubezpieczenia chorobowego na 30 listopada poprzedniego roku kalendarzowego. Płatnicy składek, którzy na ten dzień nie zgłaszali nikogo do ubezpieczenia chorobowego, ustalają liczbę ubezpieczonych na pierwszy miesiąc, w którym zgłosili zatrudnione osoby do ubezpieczenia.

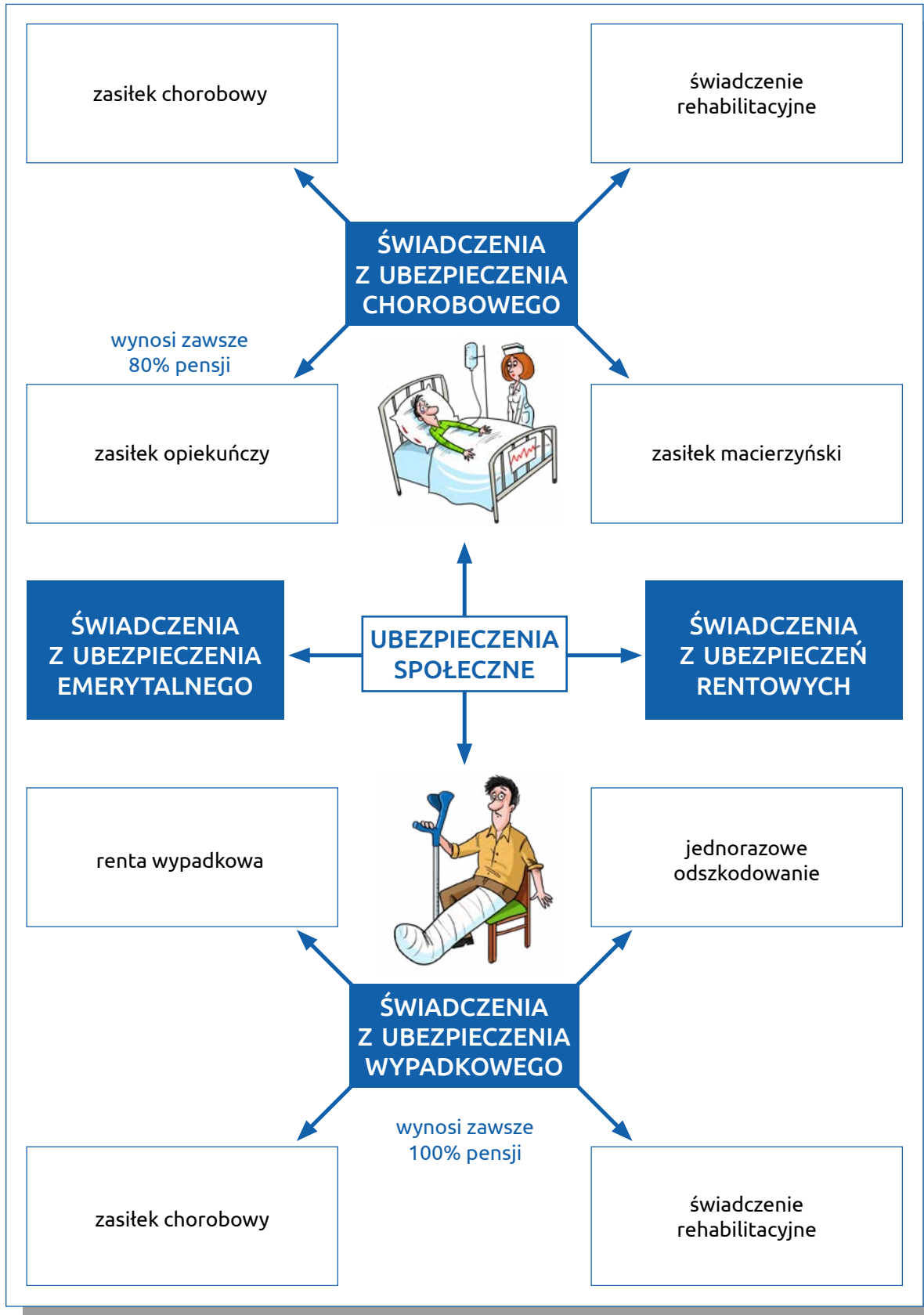

ĆWICZENIE – MAPA MYŚLI

1. CZY WIESZ...

...PRZEZ ILE DNI MOŻNA OTRZYMYWAĆ ZASIŁEK OPIEKUŃCZY?

Przepisy określają, za ile dni w roku kalendarzowym możesz otrzymać zasiłek opiekuńczy. Ten limit zależy m.in. od tego, kim się opiekujesz.

Dla kogo 60 dni

Możesz otrzymać zasiłek opiekuńczy maksymalnie za 60 dni w roku kalendarzowym, jeśli opiekujesz się:

- ✓ chorym dzieckiem w wieku do 14 lat;
- ✓ zdrowym dzieckiem w wieku do 8 lat, np. z powodu nieprzewidzianego zamknięcia żłobka czy przedszkola, do którego dziecko uczęszcza (pozostałe sytuacje znajdziesz na s. 39).

Możesz skorzystać z zasiłku opiekuńczego z powodu opieki nad dzieckiem własnym, dzieckiem małżonka, dzieckiem przysposobionym, a także dzieckiem, które przyjmiesz na wychowanie i utrzymanie.

Dla kogo 30 dni

Z zasiłku opiekuńczego maksymalnie za 30 dni w roku kalendarzowym możesz skorzystać, jeśli opiekujesz się:

- ✓ dzieckiem niepełnosprawnym, które skończyło 8 lat, ale ma mniej niż 18 lat – w związku z porodem, chorobą albo pobytem w szpitalu Twojego małżonka lub rodzica dziecka, który stale opiekuje się tym dzieckiem;
- ✓ chorym dzieckiem niepełnosprawnym, które skończyło 14 lat, ale ma mniej niż 18 lat.

Trzydziestodniowy limit dni zasiłkowych przysługuje, jeśli dziecko ma:

- ✓ orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- ✓ orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem:
  - konieczności stałej albo długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
  - konieczności stałego współudziału (na co dzień) opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Ważne!

Limit 30 dni zasiłku opiekuńczego w roku kalendarzowym przysługuje łącznie ojcu i matce dziecka niepełnosprawnego. Wynosi on maksymalnie 30 dni także wtedy, gdy w rodzinie jest więcej niż jedno dziecko niepełnosprawne w wieku od 8 lub 14 do 18 lat.

Dla kogo 14 dni

Jeśli musisz zająć się chorym dzieckiem w wieku powyżej 14 lat lub innym chorym członkiem rodziny (małżonkiem, rodzicem, rodzicem Twojego dziecka, ojczymem, macochą, teściem, teściową, dziadkiem, babcią, wnukiem, wnuczką rodzeństwem), to zasiłek przysługuje Ci maksymalnie za 14 dni w roku kalendarzowym.

Abyś otrzymał zasiłek za czas opieki nad wymienionymi chorymi członkami rodziny, musisz z nimi mieszkać w czasie choroby.

Niezbędny warunek

Zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeśli nie ma innych osób, które są we wspólnym gospodarstwie domowym i mogą zapewnić opiekę dziecku albo innemu członkowi rodziny. Nie dotyczy to jednak opieki nad chorym dzieckiem w wieku do 2 lat – w takiej sytuacji zasiłek opiekuńczy przysługuje nawet wtedy, gdy inni członkowie rodziny mogliby zapewnić dziecku opiekę. Członkiem rodziny, który może zapewnić opiekę dziecku lub innemu choremu członkowi rodziny, nie jest jednak:

- ✓ osoba całkowicie niezdolna do pracy;
- ✓ osoba chora;
- ✓ osoba, która ze względu na wiek jest niesprawna fizycznie lub psychicznie;
- ✓ osoba, która prowadzi gospodarstwo rolne;
- ✓ pracownik odpoczywający po pracy na nocnej zmianie;
- ✓ osoba, która prowadzi działalność pozarolniczą;
- ✓ osoba niezobowiązana do sprawowania opieki na podstawie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeśli odmawia ona sprawowania tej opieki.

Łączny okres wypłaty zasiłku w roku

Łączny okres wypłaty zasiłku opiekuńczego z powodu opieki nad dziećmi i innymi chorymi członkami rodziny (w tym nad dzieckiem w wieku powyżej 14 lat) nie może przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym. Natomiast gdy opieka dotyczy wyłącznie dzieci niepełnosprawnych (w wieku od 8 lub 14 do 18 lat) i innych chorych członków rodziny, łączny okres wypłaty zasiłku wynosi maksymalnie 30 dni.

PRZYKŁAD

Anna dostała w pierwszej połowie roku zasiłek opiekuńczy za 35 dni, bo opiekowała się chorymi dziećmi w wieku 4 i 8 lat. We wrześniu tego samego roku wystąpiła o wypłatę zasiłku opiekuńczego za 30 dni z powodu opieki nad chorym dzieckiem niepełnosprawnym w wieku 17 lat. Otrzymała zasiłek opiekuńczy tylko za 25 dni, do wyczerpania limitu 60 dni (60 dni minus 35 dni).

Przełom roku

Limit dni, za które przysługuje zasiłek opiekuńczy, trzeba ustalać dla każdego roku kalendarzowego. Oznacza to, że jeśli np. Twoje dziecko choruje bez przerwy na przełomie roku, to prawo do zasiłku trzeba ustalić odrębnie dla każdego roku kalendarzowego.

2. CZY WIESZ...

...KIEDY PRZYSŁUGUJE ZASIŁEK MACIERZYŃSKI?

Z zasiłku macierzyńskiego możesz skorzystać, jeśli urodzisz dziecko albo przyjmiesz dziecko na wychowanie. Prawo do tego zasiłku nie zależy od Twojego okresu ubezpieczenia chorobowego, czyli tzw. okresu wyczekiwania.

Zasiłek macierzyński przysługuje Ci, jeśli w czasie, gdy podlegasz ubezpieczeniu chorobowemu lub przebywasz na urlopie wychowawczym:

- ✓ urodzisz dziecko;
- ✓ przyjmiesz na wychowanie dziecko w ramach rodziny zastępczej (z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej) w wieku do 7 lat lub do 10 lat (jeżeli dziecko otrzymało decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego);
- ✓ przyjmiesz na wychowanie dziecko w wieku do 14 lat i wystąpisz do sądu opiekuńczego o przysposobienie tego dziecka.

Okres, przez który możesz otrzymywać zasiłek macierzyński, zależy od liczby dzieci, które urodzisz podczas jednego porodu albo przyjmiesz jednocześnie na wychowanie. Wynika on z Kodeksu pracy i odpowiada:

- ✓ urlopowi macierzyńskiemu (z tytułu urodzenia dziecka) albo urlopowi na warunkach urlopu macierzyńskiego (z tytułu przyjęcia dziecka na wychowanie);
- ✓ urlopowi rodzicielskiemu (z tytułu urodzenia dziecka albo przyjęcia dziecka na wychowanie).

Zasiłek za okres urlopu macierzyńskiego albo urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego

Możesz otrzymywać zasiłek macierzyński przez:

- ✓ 20 tygodni (140 dni) – jeśli urodzisz albo przyjmiesz na wychowanie jedno dziecko;
- ✓ 31 tygodni (217 dni) – jeśli urodzisz podczas jednego porodu albo jednocześnie przyjmiesz na wychowanie dwoje dzieci;
- ✓ 33 tygodnie (231 dni) – jeśli urodzisz podczas jednego porodu albo jednocześnie przyjmiesz na wychowanie troje dzieci;
- ✓ 35 tygodni (245 dni) – jeśli urodzisz podczas jednego porodu albo jednocześnie przyjmiesz na wychowanie czworo dzieci;
- ✓ 37 tygodni (259 dni) – jeśli urodzisz podczas jednego porodu albo jednocześnie przyjmiesz na wychowanie pięcioro lub więcej dzieci.

Ważne!

Jeśli przyjmiesz na wychowanie dziecko w takim wieku, że nie jest możliwe wykorzystanie pełnego wymiaru urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo dłuższego niż 9 tygodni przed ukończeniem przez dziecko odpowiednio: 7. (ewentualnie 10.) albo 14. roku życia, przysługuje Ci zasiłek macierzyński w krótszym okresie (9 tygodni).

PRZYKŁAD 1

Maria, która podlega ubezpieczeniu chorobowemu z umowy o pracę, przyjęła na wychowanie dwoje dzieci w wieku 3 i 5 lat i wystąpiła do sądu z wnioskiem o ich przysposobienie. Maria ma prawo do zasiłku macierzyńskiego przez okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego – przez 31 tygodni (217 dni).

Zasiłek za okres urlopu rodzicielskiego

Możesz otrzymywać zasiłek macierzyński przez:

- ✓ 41 tygodni – jeśli urodzisz albo przyjmiesz na wychowanie w ramach rodziny zastępczej jedno dziecko w wieku do 7 lat albo do 10 lat – jeśli to dziecko ma decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – albo przyjmiesz na wychowanie dziecko w wieku do 14 lat i wystąpisz do sądu opiekuńczego o przysposobienie tego dziecka;
- ✓ 43 tygodnie – jeśli urodzisz podczas jednego porodu albo równocześnie przyjmiesz na wychowanie dwoje lub więcej dzieci do 7, 10 lub 14 lat;
- ✓ 38 tygodni – jeśli przyjmiesz na wychowanie dziecko w wieku do 7 lat (lub do 10 lat – jeśli wobec tego dziecka podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego).

Ważne!

Z przedstawionego wymiaru zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego jeden rodzic może wykorzystać maksymalnie 29, 32 lub 34 tygodnie, natomiast 9 tygodni w ramach tego wymiaru przysługuje wyłącznie drugiemu rodzicowi.

Dłuższy okres zasiłku macierzyńskiego za okres, który odpowiada urlopowi rodzicielskiemu, przysługuje rodzicom dziecka, które ma zaświadczenie stwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie jego rozwoju lub w czasie porodu.

Rodzice w takiej sytuacji w celu sprawowania opieki nad tym dzieckiem mają prawo do zasiłku macierzyńskiego przez:

- ✓ 65 tygodni – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie lub przyjęcia na wychowanie jednego dziecka;
- ✓ 67 tygodni – w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie lub przyjęcia na wychowanie więcej niż jednego dziecka;
- ✓ 62 tygodnie – jeżeli przyjęli na wychowanie dziecko w wieku do 7 lat, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do 10 lat albo 14 lat (jeśli wystąpią o jego przysposobienie).

Zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego możesz wykorzystać jednorazowo albo w częściach. Możesz go wykorzystać w nie więcej niż pięciu częściach, a części będą mogły być dowolnie podzielone.

Pierwsza część nie będzie musiała przypadać bezpośrednio po zakończeniu zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego/urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, a ostatnia część powinna przypadać nie później niż do zakończenia roku kalendarzowego,

w którym dziecku kończy 6 lat, a w przypadku dziecka przyjętego na wychowanie – do ukończenia przez dziecko odpowiednio 7, 10 lub 14 roku życia.

Ważne!

Rodzice mogą dzielić się korzystaniem z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego i korzystać z niego jednocześnie. Łącznie obojgu rodzicom przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego przez:

- ✓ 41 tygodnie – w przypadku urodzenia lub przyjęcia na wychowanie jednego dziecka;
- ✓ 43 tygodnie – w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka podczas jednego porodu albo równoczesnego przyjęcia na wychowanie dwojga lub więcej dzieci;
- ✓ 38 tygodni – w przypadku przyjęcia na wychowanie dziecka, które ukończy odpowiednio 7, 10 lub 14 lat w trakcie pobierania zasiłku.

PRZYKŁAD 2

Anna (pracownica), która urodziła dziecko 1 marca, korzystała z urlopu i zasiłku macierzyńskiego przez 20 tygodni. Wystąpiła też o udzielenie jej urlopu rodzicielskiego i wypłatę zasiłku macierzyńskiego przez 8 tygodni. Następnie ojciec dziecka korzystał z urlopu rodzicielskiego i zasiłku macierzyńskiego przez 9 tygodni. Bezpośrednio po tym okresie Anna ponownie wystąpiła o 6 tygodni urlopu rodzicielskiego i zasiłku macierzyńskiego. Pracodawca udzielił jej urlopu rodzicielskiego i wypłacił zasiłek macierzyński zgodnie z jej wnioskiem. Ponieważ Anna i jej mąż nie wykorzystali jeszcze pełnego wymiaru zasiłku i mogą go pobrać jeszcze w dwóch dowolnych częściach (łącznie korzystają z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w pięciu częściach).

Wysokość zasiłku macierzyńskiego

Zasiłek macierzyński za okres, który odpowiada urlopowi macierzyńskiemu lub urlopowi na warunkach urlopu macierzyńskiego, wynosi 100% pensji (średniej z 12 miesięcy, tj. przeciętnego wynagrodzenia lub przychodu za ostatnie 12 miesięcy). Natomiast zasiłek macierzyński za okres, który odpowiada urlopowi rodzicielskiemu, wynosi 70% pensji.

PRZYKŁAD 3

Katarzyna 15 maja urodziła dziecko i wystąpiła do pracodawcy o urlop i zasiłek macierzyński za 20 tygodni. Wystąpiła także o urlop rodzicielski na 8 tygodni i zasiłek macierzyński za ten czas. Katarzyna otrzymała zasiłek macierzyński w wysokości:

- ✓ 100% pensji (średniej z 12 miesięcy) za 20 tygodni urlopu macierzyńskiego;
- ✓ 70% pensji za 8 tygodni urlopu rodzicielskiego.

Gdy ojciec dziecka wystąpił o udzielenie urlopu rodzicielskiego na kolejne 8 tygodni, otrzymał zasiłek macierzyński w wysokości 70% pensji.

Rodzic może jednak zdecydować, że chce otrzymywać zasiłek macierzyński w takiej samej wysokości za okres, który odpowiada urlopowi macierzyńskiemu (urlopowi na warunkach urlopu macierzyńskiego) i urlopowi rodzicielskiemu. Będzie on wtedy wynosił 81,5% pensji. Wystarczy, że w ciągu 21 dni od porodu lub przyjęcia dziecka na wychowanie rodzic złoży wniosek, że zamierza wykorzystać zasiłek macierzyński za cały okres urlopu macierzyńskiego (urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego) i rodzicielskiego. Jeśli rodzic nie wykorzysta

w pierwszym roku życia dziecka przynajmniej jednego dnia zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w wysokości 81,5%, będzie przysługiwać mu jednorazowe wyrównanie zasiłku do 100% podstawy jego wymiaru. Wyrównanie to wypłacane jest na wniosek. W takiej sytuacji zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego wyniesie 70% podstawy wymiaru zasiłku.

Zasiłek macierzyński dla ojca dziecka

Jako ubezpieczony ojciec dziecka będziesz mógł skorzystać z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego, gdy np.:

- ✓ przyjmiesz na wychowanie jako rodzina zastępcza dziecko w wieku do 7 lat lub dziecko w wieku do 10 lat, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego;
- ✓ przyjmiesz na wychowanie dziecko w wieku do 14 lat i wystąpisz do sądu opiekuńczego w sprawie przysposobienia tego dziecka;
- ✓ przejmiesz opiekę nad dzieckiem, gdy jego matka wykorzysta zasiłek macierzyński za co najmniej 14 tygodni po porodzie i będzie chciała wcześniej wrócić do pracy;
- ✓ przejmiesz opiekę nad dzieckiem, gdy matka dziecka umrze lub porzuci dziecko, lub podejmie pracę, jeżeli nie była uprawniona do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego.

Jako ubezpieczony ojciec dziecka będziesz mógł skorzystać z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego w dowolnym momencie, niezależnie od wykorzystania przez matkę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego/urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, nie później niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 lat, a w przypadku dziecka przyjętego na wychowanie – odpowiednio do ukończenia 7, 10 lub 14 lat.

Jeśli będziesz wychowywał dziecko, będziesz miał dodatkowo prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres, który odpowiada urlopowi ojcowskiemu – do 2 tygodni. Jego wysokość to 100% pensji (średniej z 12 miesięcy).

Z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu ojcowskiego będziesz mógł skorzystać maksymalnie do:

- ✓ ukończenia przez dziecko 12 miesięcy – jeśli urodzi Ci się dziecko;
- ✓ 12 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia orzekającego przysposobienie i nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 14 lat – jeśli przysposobisz dziecko.

Ważne!

Urlop ojcowski możesz wykorzystać jednorazowo albo w dwóch częściach. Każda z tych części musi trwać przynajmniej tydzień. Części urlopu ojcowskiego nie muszą przypadać bezpośrednio po sobie.

3. CZY WIESZ...

...JAKIE ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄ Z UBEZPIECZENIA WYPADKOWEGO?

Jeśli ulegniesz wypadkowi przy pracy lub chorobie zawodowej, możesz otrzymać świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego, m.in. zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, rentę wypadkową czy jednorazowe odszkodowanie.

Zasiłek chorobowy

Na zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego możesz liczyć, gdy będziesz niezdolny do pracy z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Zasiłek ten przysługuje Ci niezależnie od czasu, przez jaki podlegałeś ubezpieczeniu wypadkowemu (nie dotyczy go tzw. okres wyczekiwania).

PRZYKŁAD 1

Piotr w pierwszym dniu swojej pracy uległ wypadkowi. Wypadek ten pracodawca uznał za wypadek przy pracy. Mimo że Piotr tak krótko był ubezpieczony, otrzymał zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego.

Ważne!

Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego wynosi 100% pensji (średniej z 12 miesięcy).

Świadczenie rehabilitacyjne

Możesz otrzymać świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia wypadkowego, gdy:

- ✓ pobierasz zasiłek chorobowy przez maksymalny okres (182 albo 270 dni);
- ✓ jesteś nadal niezdolny do pracy po czasie, przez który pobierasz zasiłek chorobowy;
- ✓ można oczekiwać, że dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza pomogą Ci odzyskać zdolność do pracy.

Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje maksymalnie przez 12 miesięcy. Wynosi ono 100% pensji (ustalanej jak przy zasiłku chorobowym i zwaloryzowanej). Abyś mógł otrzymać świadczenie rehabilitacyjne, lekarz orzecznik ZUS musi orzec o okolicznościach, które uzasadniają przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Jeśli nie będziesz zgadzał się z tym orzeczeniem, możesz wnieść sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS.

Renta wypadkowa

Aby otrzymać rentę wypadkową, musisz mieć orzeczenie o niezdolności do pracy i jej związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową wydane przez lekarza orzecznika (komisję lekarską – jeśli złożysz sprzeciw wobec orzeczenia lekarza orzecznika lub prezes ZUS zgłosi zarzut wadliwości).

To, czy otrzymasz rentę wypadkową, **nie zależy** od:

- ✓ okresu, przez który podlegasz ubezpieczeniu wypadkowemu;
- ✓ daty, od której powstała niezdolność do pracy z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

PRZYKŁAD 2

Anna (ma 30 lat i 2 lata stażu pracy) uległa wypadkowi w pracy. Pobierała najpierw zasiłek chorobowy, a następnie świadczenie rehabilitacyjne z ubezpieczenia wypadkowego. Ponieważ nadal była niezdolna do pracy, wystąpiła o rentę z ubezpieczenia wypadkowego. Lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że Anna jest niezdolna do pracy z powodu wypadku przy pracy. Na tej podstawie ZUS przyznał Annie rentę z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego. Aby dostać rentę, Anna nie musiała mieć określonego stażu pracy.

Jednorazowe odszkodowanie

Gdy z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznasz stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, otrzymasz jednorazowe odszkodowanie.

Stopień uszczerbku na zdrowiu oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową ocenia lekarz orzecznik ZUS lub komisja lekarska ZUS (jeśli złożysz sprzeciw wobec orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika ZUS lub prezes ZUS zgłosi zarzut wadliwości), gdy zakończysz leczenie i rehabilitację.

Stały uszczerbek na zdrowiu to takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie jego czynności i nie można oczekiwać poprawy.

Długotrwały uszczerbek na zdrowiu to takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie jego czynności na dłużej niż 6 miesięcy, ale są szanse na poprawę.

Jednorazowe odszkodowanie wynosi 20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Brak prawa do świadczeń

Nie dostaniesz świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego, gdy:

- ✓ wyłączną przyczyną wypadku było to, że naruszyłeś (umyślnie lub z powodu rażącego niedbalstwa) przepisy, które dotyczą ochrony życia i zdrowia;
- ✓ przyczyniłeś się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku, ponieważ byłeś nietrzeźwy albo pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- ✓ bez uzasadnionej przyczyny odmówiłeś wykonania badania na zawartość w organizmie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych albo przez swoje zachowanie uniemożliwiłeś jego przeprowadzenie.

PRZYKŁAD 3

Tomasz uległ wypadkowi w pracy. Był nietrzeźwy i przyczynił się znacznie do spowodowania wypadku. Z tego powodu nie otrzymał świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

ĆWICZENIE – TEST

Jest to test wielokrotnego wyboru, co oznacza, że każde z pytań może mieć od 1 do 4 poprawnych odpowiedzi. Otrzymasz 1 punkt, tylko gdy udzielisz pełnej odpowiedzi na pytanie. Za cały test możesz uzyskać maksymalnie 5 punktów. Wybraną odpowiedź zaznacz znakiem „X” w kratce przy tej odpowiedzi.

PYTANIA		PUNKTACJA
1. Zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego wynosi 100% pensji:		
A tylko gdy niezdolność do pracy jest spowodowana wypadkiem przy pracy;	A ☐	1
B gdy niezdolność do pracy jest spowodowana m.in. wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy albo wystąpi w czasie ciąży;	B ☒	
C za pierwsze 90 dni i 75% pensji w pozostałym okresie;	C ☐	
D zawsze, gdy chory pracownik ma skończone 40 lat.	D ☐	
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego może otrzymać osoba niezdolna do pracy z powodu:		
A wypadku w drodze do pracy lub z pracy;	A ☐	1
B wypadku przy pracy;	B ☒	
C każdego wypadku, także niezwiązanego z pracą;	C ☐	
D choroby zawodowej.	D ☒	
3. Tzw. okres wyczekiwania na zasiłek chorobowy:		
A zależy od rodzaju ubezpieczenia chorobowego;	A ☒	1
B dla osób prowadzących działalność gospodarczą wynosi 60 dni;	B ☐	
C dla pracowników wynosi 30 dni;	C ☒	
D nie dotyczy m.in. tych osób, których niezdolność do pracy wynika z wypadku w drodze do pracy lub z pracy.	D ☒	
4. Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje:		
A obowiązkowo każdej osobie, która pobierała zasiłek chorobowy;	A ☐	1
B w wysokości 100% pensji, jeśli niezdolność do pracy przypada w czasie ciąży;	B ☒	
C przez maksymalnie 12 miesięcy;	C ☒	
D w wysokości 90% pensji przez pierwsze 90 dni i 70% pensji w pozostałym okresie.	D ☐	
5. Zasiłek opiekuńczy przysługuje:		
A tylko z powodu opieki nad chorym dzieckiem;	A ☐	1
B z ubezpieczenia chorobowego;	B ☒	
C w wysokości 80% pensji;	C ☒	
D m.in. z tytułu opieki nad chorym dzieckiem w wieku do 14 lat (przez 60 dni w roku kalendarzowym).	D ☒	
SUMA PUNKTÓW ZA POPRAWNE ODPOWIEDZI z pytań 1–5		5